

Андрій Білик

**БІБЛІЙНІ ЖІНКИ
В КНИГАХ ІСУСА НАВИНА,
СУДДІВ, РУТ**

®
ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН

Рецензія і богословська експертиза *М.А. Жукалюка*

Рецензенти:

† *Іоасаф Василиків* — Митрополит Івано-Франківський і Галицький УПЦ КП;

† *Андрій Абрамчук* — Митрополит Галицький УАПЦ;

о-м. Іван Козовик — професор, єпархіальний цензор, декан філософсько-богословського факультету Івано-Франківської Теологічної Академії УГКЦ;

І. А. Климишин — релігієзнавець, професор, доктор фізико-математичних наук Прикарпатського Національного університету ім. В. Стефаника;

С.Р. Кияк — професор, завідувач кафедри релігієзнавства і теології, доктор філософських наук, кандидат географічних наук, доктор богослов'я (теології), (Національний університет ім. Василя Стефаника, Івано-Франківськ).

Використано ілюстрації Юліуса фон Каросфельда

Білик А. Д.

Б 61 **Біблійні жінки в книгах Ісуса Навина, Суддів, Рут / А.Д. Білик — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2012. — 168 с. ISBN 978-966-10-0540-9**

Головна мета автора книги — поділитись благою Вісткою, яка міститься на сторінках Біблії. Адже досліджуючи Святе Писання, ми приймаємо Ісуса Христа в своє серце, стаємо вільними й щасливими людьми, здібними поділитися цією свободою, щастям і любов'ю з нашими ближніми.

На прикладі життя біблійних жінок — Рахав, Девори, Рут та ін. — автор намагається показати, як ми повинні жити, щоб бути щасливими.

Книга зацікавить викладачів (студентів) гуманітарних вузів, вчителів християнської етики й усіх, кому не байдужі духовні християнські цінності.

УДК 82-97
ББК 86(4Укр)

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва*

© Навчальна книга — Богдан,
майнові права, 2012

ISBN 978-966-10-0540-9

КНИГА ІСУСА НАВИНА

Рахав

Книга Ісуса Навина — перехідний період в історії ізраїльського народу і проміжна ланка між П'ятикнижжям та книгою Суддів. Вона відіграє велику роль в духовному житті християнина.

Біблія має унікальну властивість: щоразу, коли ми досліджуємо відомий вже нам Біблійний текст, Бог відкриває нам все нові й нові істини. Наприклад, багатьом добре відома історія про падіння Єрихону; відомо, що завдяки вірі ізраїльського народу впали його стіни. Але ми впевнені, що, прочитавши ще раз цю історію, ви візьмете для себе багато нового. Взагалі, про Єрихон можна говорити дуже багато, але ми візьмемо для себе з його падіння тільки два уроки: чому і як його було знищено?

Отже, перше питання: чому потрібно було знищити Єрихон?

Понад 400 років до падіння Єрихону Бог сповістив Авраамові про те, що він не зможе увійти до Ханаанської землі, тому що, як сказано в книзі Буття: *«А покоління четверте повернеться сюди, бо досі не повний ще гріх амореянина»* (Бут. 16:15).

Господь неодноразово попереджав: *«То проженете всіх мешканців того Краю перед собою, і понищите всі їхні зображення, і всіх литих ідолів їхніх понищите, і всі їхні висоти поруйнуєте»* (Числа 33:52), а якщо не зробите цього, то *«будуть ті, кого позо-ставите з них, колючками в ваших очах та тернями в ваших боках. І будуть вас утискати на тій землі, що на ній ви сидітимете. І станеться, як Я думав був учинити їм, учиню те вам»* (Числа 33:55-56).

Бог наказав Мойсеєві: *«Тільки з міст тих народів, які Господь, Бог твій, дає тобі на володіння, не позоставиши при житті жодної душі, бо конче вчиниш їх закляттям: Хиттеянина, і Аморреянина, і Ханаанеянина, і Перізьєянина, і Хіввєянина, і Євусєянина, як наказав був тобі Господь, Бог твій (П. Зак. 20:16,17).*

Ханаанцями ми називаємо всіх мешканців Обітованої землі, а Ханааном називалась країна між річкою Йордан і Середземним морем. «Свята Земля», «Земля Ізраїлю», «Земля Обітована» та інші назви означають одне — Бог пообіцяв цей клаптик землі довжиною в 230 км Своему вибраному народу.

Колись римлянин Цицерон сказав: «Якщо єврейський Бог дав їм таку малу землю, — значить у них дуже маленький Бог». Та в першому Посланні апостола Павла до коринтян (1:27) сказано, що Бог вибирає немічне, щоб засоромити сильне.

Хоча ця територія є дуже маленькою, але кращої землі для розповсюдження Благі вістки знайти неможливо. Оточуючі її морські береги були неприступні, а по єдиній річці неможливо було пройти великим вітрильним човном.

Ця земля також займала дуже вигідне центральне положення, якого жодна інша країна не займала. Вибраний народ жив тут, як казав пророк Єзекіїль, «на вершині», або «посередині» землі (Єзек.38:12), а його столиця Єрусалим була поставлена серед народів для того, щоб, коли прийде повнота часу, швидко розповсюдити «Слово Спасіння» аж до самого «краю землі», як написано в Діяннях апостолів (1:8).

Перед початком вторгнення в Обітовану землю Мойсей помер, його місце зайняв Ісус Навин. У книзі, названій його іменем, це головна фігура. Господь неодноразово підтримує Ісуса: *«Не бійся й не лякайся, бо з тобою Господь, Бог твій, у всьому, де ти будеш ходити (I. Нав. 1:9).*

Отже, ізраїльтяни конче мусіли заволодіти Обітованою землею.

Першою перешкодою на цьому шляху, своєрідним «ключем до Ханаану», стало місто Єрихон. Місто розміщувалося на шляху до гір, заволодівши якими, ізраїльтяни могли взяти під контроль решту території центрального Ханаану. Завоювання Єрихону відбулося не шляхом звичайної військової стратегії, але завдяки слідуванню ізраїльтянами інструкціям Господа. Це стало переконливою демонстрацією для Ізраїля, що він справді може подолати своїх ворогів.

Посвячення Ісуса Навина. Числа 27:18-23

Місто Єрихон (за однією з версій, назва міста jair-ih-koh означає «місто місяця») було розташоване у квітучому оазисі у Йорданській долині приблизно 27 км на північний схід від Єрусалиму, воно відоме також під назвою «місто пальм».

Перше, що робить Ісус Навин, це посилає туди двох розвідників. Як описує Йосип Флавій в «Іудейських старожитностях», вони спочатку обійшли непоміченими все місто Єрихон, оглянувши найменш укріплені стіни і ворота, які пізніше могли б бути першим об'єктом нападу ізраїльського війська, а під вечір, стомлені, захотіли відпочити і поїсти. Їм порадили звернутись в один будинок, господинею якого була блудниця Рахав.

Головним стратегічним укріпленням Єрихону були стіни, і до того часу, доки вони були цілі, ізраїльська армія не змогла б увійти в місто. Місто оточували дві стіни, розташовані на відстані приблизно 4 м одна від одної. Зовнішня стіна була товщиною 2 м, а внутрішня — 4 м. Їх висота сягала 9 м. Людям дозволялось

ли йому очі й привели до Гази. Там, у в'язниці, його закували в кайдани, примусивши тяжко працювати»¹.

У волоссі Самсона не було нічого надзвичайного. Але Господь поставив це умовою назорейства, що свідчило про особливий, святий зв'язок з Ним (Суд. 13:5). Дар надприродної сили від Господнього Духа був даний Самсонові не лише як людині, а й як Божому назорееві. Коли його волосся було обрізане, він перестав бути назореем і водночас втратив джерело своєї сили.

Життя Самсона відбиває круті повороти, характерні для життя всього ізраїльського суспільства за часів суддів. З Самсоном, як і з усім Ізраїлем, Бог уклав особливий заповіт. Він діяв за умови послуху, який мав виявлятися у способі життя, відмінному від решти народу. Доки Самсон та ізраїльтяни дотримувалися Божого заповіту, вони були непереможні. А коли вони об'єдналися з невірними, тоді не змогли встояти перед згубним впливом і втратили тісний зв'язок з Богом. І як наслідок, вони стали безсилим, уподібнившись до непотрібної солі, що втратила свої властивості (Матв. 5:13), до сухих гілок дерева, котрі не отримують живлення від стовбура (Йоан 15:6).

Самсон і Даліла — класичний приклад «шпіонажу по любові». Історія знає немало прикладів того, як розвідники і розвідниці захоували в себе «джерела цінної інформації» і вербували їх або використовували «спідтишка», це коли людина не знала, що працює на розвідку. Найбільших успіхів досягли в цьому, як не дивно, флегматичні німці; східнонімецькій розвідці «Штазі» приписували створення спецшколи для «шпигунів-Ромео», яких потім закидали в Західну Європу.

Справа в тому, що для подружньої пари, як кажуть професіонали, придумати легенду значно важче, ніж для розвідника-одинака, тому агенти, які закидаються на чужу територію, в своїй більшості нежонаті молоді чоловіки чи незаміжні дівчата. Якщо на ґрунті «кохання» могли вирости перспективні контакти, то керівництво завжди заохочує такі взаємовідносини. Наприклад, «першою ластівкою» з східнонімецької розвідки в цьому відношенні стала Рут Мозер з Бонну, яка завербувала першого чоловіка, підполковника прикордонної служби ФРН, а потім і другого — офіцера, який мав доступ до документів НАТО вищого ступеня секретності.

Безумовно, що послідовниці Даліли ніколи не зможуть її перевершити, тому що виконання завдання цієї колишньої шпигунки мало вічні й сумні наслідки для усієї нашої планети.

¹ Е. Уайт. Патріархи і пророки. — С. 567.

«Схопили його філістимляни, і, виколовши йому очі, привели його в Газу та й закували в мосяжні кайдани. І мусів він у тюрмі молоти на жорнах. Тим часом волосся в нього на голові почало відростати, після того як його обстригли» (Суд. 16:21,22).

Велика зміна відбулася з тим, хто був суддею й захисником Ізраїлю. Він став слабким і сліпим в'язнем, котрий виконував найчорнішу роботу. У стражданнях і приниженні, ставши по-сміховиськом для філістимлян, Самсон, як ніколи раніше, усвідомлював своє безсилля. Ось чому красивим, розумним чи привабливим людям потрібно пам'ятати, що зовнішність і мудрість дана Богом, і тому не потрібно гордитись красою і вивищувати себе. Так само і суспільний стан. Сьогодні — ти великий начальник, до тебе важко досягнути, а завтра?.. Завтра — ти ніхто. Тому роби так, щоб потім не мучило сумління за дрібне, невиконане для ближнього, бо краса, влада і все, що ми маємо й володіємо, є від Бога.

Лихо, якого Самсон повною мірою зазнав, привело його до покаєння. В міру того, як відростало волосся, сила також поступово поверталася до нього, хоч вороги, котрі дивилися на Самсона як на безпомічного в'язня, не знали про це.

«Зібрались князі філістимлянські принести велику жертву своєму богові Дагонові й повеселитись, бо казали: «Бог наш видав нам у руки ворога нашого Самсона» (Суд. 16:23). На честь бога Дагона, «бога риб», «покровителя моря», було влаштовано велику гостину. На це свято зібрався народ зі своїми князями з усіх міст і сіл філістимського краю. Натовп молільників заповнив величезний храм і круті галереї. Усі раділи й веселилися. Після жертвоприношень, здійснених з усією пишністю, під звуки мелодій почався бенкет. *«І сталося, коли їхнє серце звеселилося, то сказали вони: Покличте Самсона, і нехай він посмішить нас. І покликали Самсона з дому ув'язнених, і він витівав жарти перед ними, а вони поставили його поміж стовпами» (Суд. 16:25).* Напевно, в цю мить назорей Божий згадав, що був призваний стати спасителем Ізраїля від філістимлян, і він повинен виконати цю місію, нехай і ціною власного життя.

«І сказав Самсон юнакові, що держав його за руку: Пустим мене, і дай доторкнутися мені до тих стовпів, що на них цей дім стоїть міцно, і нехай я обіпруся на них. А той дім був повен чоловіків та жінок, і туди зібралися всі філістимські володарі, а на даху було близько трьох тисяч чоловіків та жінок, що при-

може не впливати на людину; і в решті-решт, можливо, в Божих очах особисте життя віруючого має більше значення, ніж навіть важливі суспільні події».

І якщо в кінці суддів той період характеризується часто повторюваним висловом: *«Того часу не було царя в Ізраїлі, — кожен робив, що здавалося правдивим в його очах»* (Суд. 21:25), то в протилежність цьому Ноомі і Рут, а разом з ними і Боаз, вірять в те, що нічого не скрито від очей Господніх і що Він контролює все, що стається в цьому світі.

Взагалі, в усій цій історії дивує, що хоча події відбувалися під час правління суддів; усі герої цієї книги на словах поважали традиції й закони, дані Богом через Мойсея для усього Ізраїльського народу для підтримки спадкоємства поколінь і порядку в суспільстві. Поважали старших, були чесними перед родичами, піклувались про мир і злагоду в громаді. Завдяки духу повного смирення (а Рут саме так і визнала свою повну залежність від подальших намірів Боаза, коли лягла біля його ніг, ввіряючи йому свою долю в цілковитій довірі, чекаючи заступництва й охорони), відбулось наближення Рут до Самого Бога. Завдяки цій потаємній зустрічі жінка-чужоземка знайшла Бога і чоловіка, а увесь народ став свідком відкритої продажі наділу Еліме-леха й заручин Рут і Боаза.

На фоні безвідповідальності й слабхарактерності багатьох представників ізраїльського народу моавітянка Рут і єврейський землевласник Боаз стають яскравими прикладами чистоти, віри й відповідальності. Історія книги Рут послужила приемним нагадуванням того, що навіть в найтемніші часи Бог працював у серцях вірного Йому останку.

Ноомі — чудова свекруха, яку невістка полюбила настільки, що залишила батьківщину, рідних, богів свого народу, аби піти за нею на чужину і служити їй Богові. Моавітянка Рут — виняткова невістка, котра виявила надзвичайно високе посвячення своїй знедоленій свекрусі та Богові ізраїльтян. Боаз — великодушний родич, прообраз Великого Найближчого Родича усього людського роду — Ісуса Христа. Історія цих скромних трудівників ілюструє, великодушність, самозречення і благородство щодо слабких і безпорадних, які сторицею винагороджується Самим Господом. Обрання Істинного Бога своїм Господом — це найкращий вибір, на який тільки здатна людина. Така головна вістка книги Рут.

Книга починається з безнадійності, а закінчується надією. Нещастя змінюється радістю. Ця переміна — діяння Бога, чий промисел явно простежується по всій книзі.

Книга Рут завершується розповіддю про те, яким чудовим буде життя тих людей, хто вирішив йти за Христом. Труднощі ніколи не тривають вічно — втрата близької людини, звільнення з роботи, втрата вигідного контракту з причини твердих принципів, відмова від світської слави заради любові до Ісуса — все це нарешті буде винагороджене.

Книга Рут — це книга про страждання, але в той же час і розповідь про благословення. Книга Рут відповідає на питання: «Що робити, коли я попадаю у смугу страждання?» Вона підводить нас до розвилки дороги і пропонує зробити свій вибір. Підемо ми шляхом жорстокості, чи шляхом віри? Рішення за нами.

Список використаної літератури

I. Богословські першоджерела.

1. Біблія. Переклад П.О. Куліша, І.С. Левицького і Пулюя.
2. Біблія. Переклад проф. Івана Огієнка. Київ: Українське Біблійне Товариство, 2002.
3. Новий Завіт. Переклад з давньогрецької о. Рафаїла Турконяка. Київ: Українське Біблійне Товариство, 2001.

II. Література з Богослов'я.

1. Дін Едіт. Знамениті жінки Біблії. Москва: Крон прес, 1995.
2. В. Я. Канатуш. Біблійні жінки. Біблія для всіх. Санкт-Петербург: ХБМ «Еммануїл». 1997.
3. М. А. Жукалюк. Коли нестерпно важко. Заокський: Джерело життя, 2008.
4. Р. П. Соловій. Історичні книги СЗ. Львівська Богословська Семінарія: Львів, 2003.
5. Бруно Ферреро. Золоті вікна. — Львів: Свічадо, 2008.
6. о. Роман Андрій Кияк. Перлини християнської мудрості. Івано-Франківськ: Релігійне видання, 2007.
7. А. Грейм Аульд. Коментар до книг СЗ. Т.6. Одеса. Видавництво «Чорномор'я». ВСБ, 1993.
8. О.О. Опарін. Таємниці Біблії і глобальна криза. — Київ: Джерело життя, 2009.
9. В. М. Шевченко. Словник-довідник з релігієзнавства. — Київ: Наукова думка, 2004.
10. Пеггі Клубник. Книга Рут. — Москва: Духовне відродження, 2006.
11. Еллен Уайт. Патріархи і пророки. — Київ: Джерело життя, 2004.
12. О.О. Опарін. Хранителі часу. — Харків: Факт, 2006.
13. Алехандро Буйон. Насамоті з Ісусом. — Київ: Джерело життя, 2002.
14. Генрі. Г. Галлей. Біблійний довідник. — Торонто: Всесвітня християнська місія, 1985.
15. Ерік Нюстрем. Біблійний словник. — Санкт-Петербург: «Логос». Лаге, 1995.

Зміст

Книга Ісуса Навина	3
Рахав	3
Книга суддів	22
Девора	25
Дочка Їфтаху	41
Мати Самсона	56
Даліла	81
Мати Михи	93
Наложниця левіта.....	111
Книга Рут.....	129
Рут	129
Список використаної літератури.....	166

Науково-популярне видання

БЛИК Андрій Дмитрович

**БІБЛІЙНІ ЖІНКИ
В КНИГАХ ІСУСА НАВИНА,
СУДДІВ, РУТ**

Головний редактор *Богдан Будний*
Редактор *Марія Козяр*
Обкладинка *Володимира Басалиги*
Комп'ютерна верстка *Нелі Домарецької*

Підписано до друку 25.02.2012. Формат 60х84/16. Папір офсетний.
Гарнітура Times. Умовн. друк. арк. 9,77. Умовн. фарбо-відб. 9,77.

Видавництво «Навчальна книга — Богдан»
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців
ДК №370 від 21.03.2001 р.

Навчальна книга — Богдан, прос. С. Бандери, 34а, м.Тернопіль, 46002
тел./факс (0352) 52-06-07, 52-05-48, 52-19-66
office@bohdan-books.com www.bohdan-books.com

ISBN 978-966-10-0540-9

